

Sygn. akt I A Ca 187/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący - Sędzia	SA Alicja Surdy
Sędziowie:	SA Ewa Popek SA Jolanta Terlecka (spr.)
Protokolant	stażystka Agnieszka Zdanowicz-Martyna

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2015r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa L. K.

przeciwko T. P.

o odszkodowanie i rentę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 21 stycznia 2015 r., sygn. akt I C 861/14

oddala apelację.

Sygn. akt I A Ca 187/15

UZASADNIENIE

L. K. w pozwie z dnia 7 kwietnia 2014r. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od T. P. kwoty 80.000 zł tytułem „odszkodowania – zadośćuczynienia” oraz kwoty 2.000 zł miesięcznie tytułem „dożywotniej renty”. W jego uzasadnieniu powód wskazał, iż domaga się powyższych kwot za bezzasadne, nieprawne, bezpodstawne i dokonane pod wpływem (...) policji wystąpienie z wnioskiem do Sądu o zastosowanie wobec niego aresztu tymczasowego a nadto za notoryczne znęcanie się psychiczne i moralne nad nim. Wskazał także, że pełne i szczegółowe uzasadnienie zarzutów nastąpi podczas procesu sądowego (k-2).

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa. Wskazał, że jako prokurator Prokuratury Rejonowej w S. nadzorował śledztwo prowadzone za numerem (...) przeciwko L. K.. Czynności jakie podejmował wynikały z charakteru jego pracy jako funkcjonariusza publicznego i określone były ustawą z dnia 20 czerwca 1985r. o prokuraturze, rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 roku – Regulamin wewnętrznego

urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, przepisami kodeksu postępowania karnego jak również zarządzeniem Prokuratora Rejonowego w S., które określa podział czynności prokuratorów. Wskazał, że prokurator realizuje uprawnienia w interesie państwa, gdyż zadaniem prokuratury jest strzeżenie praworządności oraz czuwanie nad ściganiem przestępstw. Czynności jakie podejmował w sprawie podejmował jako prokurator w interesie państwa a nie jako osoba fizyczna. Zdaniem pozwanego brak jest po jego stronie legitymacji procesowej biernej, gdyż powód wywodzi swoje roszczenia z rzekomo wadliwego prowadzenia postępowania przygotowawczego, a więc odnosi się do funkcjonowania państwa w sferze wykonywania funkcji władczych i realizacji zadań władzy publicznej. Pozwany nadto wskazał, że zgodnie z dyspozycją artykułu 417 § 1 k.c. za ewentualną szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa, a w tym przypadku Prokuratura Rejonowa w S. a nie on jako osoba fizyczna (k- 53-54).

Na rozprawie w dniu 21 stycznia 2015r. powód przyznał, że otrzymał odpowiedź na pozew i podtrzymał swoje powództwo przeciwko T. P.. Pozwany zaś wnosił o oddalenie powództwa zgodnie ze stanowiskiem zawartym w odpowiedzi na pozew (k-64).

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 21 stycznia 2015r. oddalił to powództwo bez obciążania powoda kosztami procesu (k-67), opierając swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i wnioskach.

Komenda Powiatowa Policji w Ł. wykonywała powierzone jej czynności w ramach śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w S. dotyczącego przestępstwa usiłowania rozboju. W toku postępowania, które toczyło się pod sygnaturą (...), prokurator Prokuratury Rejonowej w S. T. P. przedstawił L. K. zarzuty popełnienia czynów polegających na pomocnictwie i podżeganiu do rozboju, handlu narkotykami i papierosami bez akcyzy i posiadaniu narkotyków oraz trzykrotnie przesłuchał powoda w charakterze podejrzanego. Następnie wymieniony prokurator skierował do Sądu Rejonowego w S. wniosek o zastosowanie wobec powoda środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Podejrzanym o usiłowanie rozboju w toku tego postępowania był K. M., który złożył wyjaśnienia obciążające powoda. Wobec tego podejrzanego także został skierowany wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania. Sąd Rejonowy w Siedlcach uwzględnił wniosek o tymczasowe aresztowanie L. K. na okres trzech miesięcy. Złożone przez powoda zażalenie nie zostało uwzględnione i w efekcie powód nadal przebywa w areszcie śledczym. Aktualnie, po wniesieniu aktu oskarżenia, postępowanie przeciwko powodowi toczy się przed Sądem Rejonowym w Siedlcach i nie zostało jeszcze zakończone wydaniem wyroku.

Ustaień tych Sąd Okręgowy dokonał na podstawie zeznań stron, które w tym zakresie ocenił jako spójne. W tak ustalonych okolicznościach uznał, że powództwo należało oddalić. Wyjaśnił, że powód wystąpił z roszczeniami o zapłatę określonych kwot tytułem zadośćuczynienia oraz renty przeciwko T. P.. W uzasadnieniu pozwu, a także składając zeznania L. K. stwierdził, że pozwany jako prokurator w toku prowadzonego postępowania przygotowawczego bezprawnie skierował przeciwko niemu wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania nie mając ku temu podstaw w zgromadzonym materiale dowodowym, lecz kierując się wyłącznie wyjaśnieniami drugiego podejrzanego oraz tym, że powód był wcześniej karany. Powód zarzucał więc pozwanemu bezprawność działania w trakcie wykonywania czynności zawodowych prokuratora prowadzącego postępowanie przygotowawcze i przyznał, że z pozwanym miał jedynie kontakt jako z prokuratorem.

Sąd przypomniał jaka jest rola między innymi Prokuratury jako organu ochrony prawnej - jej zadanie polegające strzeżeniu praworządności oraz czuwaniu nad ściganiem przestępstw jest wykonywane przez prokuratorów między innymi przez prowadzenie lub nadzorowanie postępowania przygotowawczego w sprawach karnych oraz sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądami (art. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1985r. o prokuraturze - tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r., Nr 270, poz. 1599 ze zm.). W ocenie zatem Sądu Okręgowego nie można mieć żadnych wątpliwości, że kwestionowane przez powoda czynności pozwany podjął nie w imieniu własnym, lecz jako prokurator Prokuratury Rejonowej w S., realizując jednocześnie władcze działania państwa. Przytaczając następnie treść art. 417 § 1 k.c., Sąd ten zauważył, iż na ten przepis pozwany powołał się w odpowiedzi na pozew podnosząc zarzut braku legitymacji biernej w tym procesie, a mimo to L. K. popierał w dalszym ciągu swoje powództwo przeciwko osobie fizycznej – T. P.. Określona natomiast w art. 417 k.c. konstrukcja odpowiedzialności

za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej zakłada wyłącznie odpowiedzialność osoby prawnej - Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego oraz innych osób prawnych, wykonujących z mocy prawa władzę publiczną. Osoba prawna odpowiada więc za zachowania osób tworzących jej strukturę organizacyjną i bez względu na miejsce zajmowane w tej strukturze zachowania tych osób fizycznych „obciążają” tę osobę prawną. Chodzi tu nie tylko o działania organów osób prawnych, ale wszelkich innych jednostek organizacyjnych i pracowników przynależnych do tych struktur. Nie zawsze też konieczna jest identyfikacja osoby fizycznej, będącej bezpośrednim sprawcą szkody. Jeżeli uszczerbek powstał wskutek działania jednej lub kilku osób realizujących władcze funkcje danej osoby prawnej, to niemożliwość zidentyfikowania tych bezpośrednich sprawców szkody jest prawnie irrelevantna. Istotne jest, że chodzi o osoby, których zachowania związane są z działalnością polegającą na wykonywaniu władzy publicznej.

Z tych względów Sąd uznał, że T. P. nie jest osobiście odpowiedzialny za ewentualne nieprawidłowości w toku prowadzonego postępowania przygotowawczego i szkody z tego tytułu wynikłe. Dlatego za zbędne Sąd pierwszej instancji uznał prowadzenie postępowania dowodowego w celu ustalenia, że powód „został niesłusznie aresztowany” i w związku z tym nie uwzględnił jego wniosku o odroczenie rozprawy w celu złożenia wniosków dowodowych tylko powództwo oddalił.

Jednocześnie z uwagi na aktualną sytuację osobistą i materialną powoda nie obciążał go kosztami procesu w oparciu o art. 102 k.p.c. (k-72-74).

Powód wniósł sporządzoną osobiście apelację od tego wyroku. Ma ona charakter opisowy i nie zawiera wyodrębnionych zarzutów. Wynika z niej, że powód zwalcza powyższy wyrok w całości. Podtrzymuje wszystkie zarzuty jakie w postępowaniu pierwszoinstancyjnym kierował przeciwko pozwanemu, gdyż uważa, że jest on „osobiście odpowiedzialny za zaistniałe nieprawidłowości w toku postępowania przygotowawczego” i „domaga się odszkodowania od Skarbu Państwa poprzez Prokuratora –T. P. (...)”.W konkluzji apelacji powód wskazał, iż „domaga się bezwzględnego uchylecia tego wyroku i zwrócenia do w/w Sądu akt z nakazem prowadzenia procesu sądowego” (k-88-88v).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Prawidłowe jest stanowisko Sądu Okręgowego, że w sytuacji kiedy podstawą prawną dochodzonych roszczeń o odszkodowanie i rentę są przepisy regulujące odpowiedzialność Skarbu Państwa za niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej, a ściślej - art. 417 § 1 k.c., sprawa tego tycząca nie może być rozpoznawana przeciwko prokuratorowi jako osobie fizycznej.

Wobec kategoriycznych stwierdzeń powoda w tym zakresie i przytaczanych przez niego okoliczności faktycznych nie można też mieć wątpliwości, że nie chodzi mu o ochronę w szczególnym trybie przewidzianym przepisami rozdziału 58 k.p.k. Jest też oczywiste, że kiedy powód, pomimo treści doręczonej mu w dniu 15 grudnia 2014r. (k-57) a więc z odpowiednim wyprzedzeniem odpowiedzi na pozew oraz pytań Sądu w tej kwestii, stanowczo podtrzymywał powództwo przeciwko T. P. (por. protokół skrócony rozprawy z 21 stycznia 2015r. k-64) to Sąd Okręgowy nie był władny, wbrew kategoriycznej woli powoda, samodzielnie oznaczyć Skarbu Państwa jako strony pozwanej w tym sporze (bez wniosku powoda wykluczone jest stosowanie art. 194 § 1 k.p.c.). Nie wchodziło więc w grę jakiegokolwiek prostowanie oznaczenia strony pozwanej, czy też działanie z urzędu właściwe dla odmiennej procesowo sytuacji kiedy pozwanym jest już Skarb Państwa a rzeczą Sądu jest ustalenie jego właściwej reprezentacji (statio fisci). Konsekwentnie do tego, skoro legitymacja procesowa jest przesłanką merytoryczną (o jej istnieniu przesądzają przepisy prawa materialnego) to Sąd Okręgowy prawidłowo stwierdzając jej brak po stronie pozwanej miał obowiązek oddalić powództwo bez zbędnego w takim przypadku prowadzenia postępowania dowodowego, którego prowadzenia oczekuje teraz powód.

Nie jest możliwe na obecnym etapie formułowanie przez L. K. nowego żądania, tym razem skierowanego już przeciwko Skarbowi Państwa, jeśli taka jest intencja jego apelacji. Na przeszkodzie bowiem temu stoją przepisy art. 383 k.p.c. (zakaz formułowania nowych żądań) oraz art. 391 § 1 zd 2 k.p.c. (zakaz dokonywania przekształceń podmiotowych w postępowaniu apelacyjnym).

Dla porządku dodać należy, że oddalenie powództwa przeciwko T. P. jako osobie fizycznej nie jest przeszkodą do wytoczenia powództwa przeciwko Skarbowi Państwa odpowiadającemu co do zasady za jego działania względnie zaniechania jako funkcjonariusza publicznego.

Z tych względów i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako bezzasadną.